

NYHED

VEDVARENDE ENERGI

Politisk udspil fra KL skal sikre fremtidens VE-projekter og afhjælpe borgerprotester

Selv om klimaminister Dan Jørgensen (S) skulle lykkes med at få fjernet det omstridte vindmølleloft, vil fremtidens VE-projekter angiveligt fortsat møde borgerprotester. Men det skal endnu et nyt udspil fra KL forsøge at rette op på med en jord- og klimafond, VE-udbygningsaftaler, justering af kirkestifternes vetoret og mulighed for at flytte ringe natur.

Morten Madsen, @mortenmadsen_
<https://pro.ing.dk/6718>

19. maj 2020 05:00

En række interesseorganisationer, økonomer og politikere har den seneste tid betonet vigtigheden af, at coronagenopretningsplanerne bliver grønne. Stort set samtidig har regeringens klimapartnerskaber givet deres bud på, hvordan vi som nation kommer i mål med målsætningen om 70 procents reduktion af drivhusgasser i 2030 i forhold til niveauet i 1990.

Hele vejen rundt peges der på nødvendigheden af en udbygning af vedvarende energi.

Midt i alt det har der i de seneste uger været i heftig debat om det såkaldte vindmølleloft fra 2018, der betyder, at mange af landets vindmøller skal pilles ned i løbet af de kommende år, såfremt loftet står ved magt. Det har fået klima-, energi- og forsyningsminister Dan Jørgensen (S) til at angive over for netmediet Altinget, at »det vil være en god idé at fjerne loftet,« omend det ikke kan lade sig gøre med det eksisterende forlig. Han har derfor indledt forhandlinger med Folketingets partier, hvor især Dansk Folkeparti, der er hovedarkitekterne bag loftet, kan blive en udfordring for, at loftet kan fjernes, som vi beskrev her i GridTech i sidste uge.

NÆVNTE FIRMAER

KL, omtalt i 22 artikler

✓ KL'S TI FORSLAG I BREV TIL MINISTEREN:

1. Frit anlægsloft for klimainvesteringer med et flerårigt budgetperspektiv
 KL ønsker en ændring i budgetloven, hvor ekstraordinære og store samfundsrelevante investeringer til eksempelvis klimatilpasning og bæredygtigt byggeri undtages fra anlægsloftet, så dette ikke blot sker i 2020. Derudover ønsker KL et skift fra etårige budgetter til et flerårigt budgetperspektiv for at fremme langsigtede, klimavenlige investeringer.

2. Klagenævnenes sagsbehandling skal forbedres
 KL ønsker mærkbare forbedringer i klagenævnenes sagsbehandling, så vigtige samfundsmæssige projekter ikke sættes på pause, eftersom lange sagsbehandlingstider den dag i dag blokerer for private såvel som offentlige projekter.

3. Muligheder for sektorsamarbejder skal forbedres
 Med regeringens 2030-mål for dansk reduktion af drivhusgasser vil der ske omfattende investeringer i det åbne land. Klimapartnerskaberne og andre aktører regner med en massiv udbygning af el-infrastruktur, landvindmøller, solceller, andre store energianlæg og ladestandere.

Men foruden de lovmæssige forhindringer for opførelsen af flere møller, så står de vedvarende energiprojekter også over for en anden massiv udfordring, som har været lidt af en barriere for den grønne omstilling i de senere år: borgerprotester.

Regeringen har med den såkaldte VE-bonus forsøgt at afhjælpe problemet, selvom indtjeningen på VE-bonuser bogstaveligt talt er, som vinden blæser. Det affødte for nylig et udvalgsspørgsmål fra Carsten Kissmeyer (V), der spørger Dan Jørgensen, hvad en VE-bonus, der er lavere end 5.000 kr., vil betyde for befolkningens opbakning til landvindmøller, hvortil Dan Jørgensen svarede:

»Energiforligskredsen har været enige om, at bonussen skal følge produktionen, således at der gives en andel i indtjeningen,« og at det er ministeren håb, »at en andel i indtjeningen kan øge naboernes involvering og ejerskabsfølelse i projektet.«

Behov for nye tiltag

Men VE-bonusordning og fjernet vindmølleloft kan ifølge Kommunernes Landsforening, KL, ikke alene afhjælpe problemerne med at skaffe flere VE-anlæg i fremtiden.

Derfor fremsendte KL så sent som i sidste uge et brev til Dan Jørgensen med ti konkrete forslag til det kommunale bidrag til en grøn genstart af samfundet, som Danske Kommuner skrev fredag. Ti forslag, der også ligger i tråd med KL's såkaldte CO2-udspil fra januar.

Oveni de ti forslag til ministeren kommer KL nu med yderligere fire greb, der skal være med til at fremtidssikre VE-projekter på land, som består i to store og to mindre greb, der ifølge Troels Garde Rasmussen, chefkonsulent for teknik og miljø i KL, relaterer sig til og uddyber nogle af de ti forslag, som KL netop er kommet med.

Troels Garde Rasmussen beskriver over for GridTech, hvilke udfordringer kommunerne står over for:

»Man kan næsten få det indtryk, at hvis bare loftet fra 2018 bliver fjernet, så popper der straks en masse landvind op i det ganske land, men sagen er den, at vi allerede har høstet de lavthængende frugter i forhold til at finde placeringsmuligheder, og derfor er der nu andre hensyn – f.eks. i forhold til kirker og deres indsigelsesret, samt natur, der må vige, hvis vi skal have mere plads til vindmøller og samtidig sikre den afstand til borgerne, som især de nye kæmpevindmøller kræver. Vi har brug for, at politikerne også tager hul på den debat,« siger han og tilføjer:

Ligesom regeringens egne planer om en omfattende jordreform skal med i den ligning. Hvis denne omstilling samlet set skal være økonomisk effektiv, er der behov for en række tiltag, der optimerer samarbejdet mellem civilsamfund, erhvervsliv og kommunerne, hedder det.

4. Lovhjemmel og virkemidler til strategisk energiplanlægning

I det igangværende skift fra få forsyningskilder til VE-baserede forsyningskilder er det nødvendigt med et effektivt samspil mellem markedet og det offentlige for at sikre konkurrence, dynamik og forsyningsikkerhed. Et behov, der skal ses både i henhold til el-infrastruktur og energiproduktion samt koordinering med faldende affaldsmængder. KL ønsker her at give kommunerne ansvaret for en lovhemlet opgave med strategisk energiplanlægning, hvor der lægges en langsigtet, strategisk og helhedsorienteret plan, der inddrager alle relevante parter.

5. CO2-neutral fjernvarme skal fremmes med incitamenter

Hvis Danmarks godt 400 fjernvarmeselskabers ambition om at være omstillet til 100 pct. bæredygtig energi i 2030 skal nås, er det nødvendigt med hensigtsmæssige rammer. Forsyningstilsynet har netop anbefalet, at der indføres indtægtsrammeregulering og effektiviseringskrav til fjernvarmen. Her efterspørger KL, at der frem for disse tiltag tænkes i rammer og en incitamentsstruktur, som kan understøtte CO2-

»Vi har et behov for en mere afbalanceret økonomisk model, hvis de lokalsamfund og naboer, der skal leve med generne som følge af landvindmøller og øvrig grøn energi, skal kunne leve med det. Der skal være nogle åbenlyse gevinster i form af fornyelse og investeringer i landområderne. Altså en decideret landfornyelse a la den byfornyelse, som vi havde for nogle årtier siden i de større danske byer.«

Statslig jordfond

På den baggrund foreslår KL blandt andet en såkaldt statslig jordfond, der kan »sikre et vedvarende fokus og kan finansieres med bidrag fra eksisterende statslige tilskudsordninger til udtagning af landbrugsjord og VE-etablering i tråd med forståelsespapirets omtalte jordreform,« forklarer Troels Garde Rasmussen.

En sådan jordfond vil tilmed imødekomme udfordringen med, at der mangler plads i det tætbebyggede danske landskab, således at vi får en »en mere helhedsorienteret arealanvendelse«, hvor VE-anlæg kan opføres i områder, der også tjener andre formål. Derfor ser KL også et behov for ændringer i planloven, såfremt en mere multifunktionel anvendelse af jorden skal realiseres:

»Kommunerne har i øjeblikket gang i en stor øvelse, der består i at etablere vådområder ude i det ganske land for 1,5 milliarder kroner, som har til formål at lave nitratfangst. Samtidig er der private investorer, som jo galoperer derudaf med etablering af diverse solcelleanlæg. Lige nu er det ikke muligt at have solceller og vådområder på det samme stykke land, og det er en af de ting, som vi foreslår, der skal laves om på, så f.eks. solceller og vådområder kan sameksistere,« siger han.

Derudover har KL ifølge Troels Garde Rasmussen tanker om, at kommunale udbygningsaftaler også skal kunne anvendes i forhold til vedvarende energi i det åbne land, som alle sammen har den udfordring, at folk helst ikke vil bo i nærheden af dem.

»Konkret tænker vi, at der skal ændres noget i planloven, så det formål, der hedder at fremme opstilling af vedvarende energi, også bliver en del af udbygningsaftalerne. Men der skal så også være en ny afgrænsning af, hvad det er for en type aktiviteter og anlæg, der bliver finansieret af investorer,« siger han.

Allerede bevilligede milliarder skal overgå til jordfond

»Med sådanne ændringer vil den her fastlåste situation vil blive blødt op, men det vil blive lidt dyrere for investorer at etablere en landvindmølle. Der forholder det jo sig sådan, at der er afsat 4,2 milliarder kroner til etablering af

reducerende tiltag i fjernvarmen.

6. Uafhængig statslig jordfond og bedre klimaplanlægningsredskaber

Den grønne omstilling medfører flere solcelleanlæg og landvindmøller, der fortsat vil være langt billigere end havvindmøller. Den grundlæggende udfordring er, at der mangler plads i det tætbebyggede danske landskab. Denne udfordring bør håndteres ved mere helhedsorienteret arealanvendelse, som kan understøttes af to tiltag: Dels ved etablering af en jordfond, som kan sikre et vedvarende fokus og kan finansieres med bidrag fra eksisterende statslige tilskudsordninger til udtagning af landbrugsjord og VE-etablering. Dels ved at kommunerne får bedre redskaber til helhedsorienteret planlægning, hvor klimahensyn kan tænkes ind i arealanvendelsen.

7. Tilskudsordning til nedrivning af huse

I den igangværende omstilling af det åbne land er nedrivning af faldefærdige huse et centralt element i at skabe plads til VE-projekter, større sammenhængende naturområder og ikke mindst nye private investeringer i boliger og nye landsbyer. Investorerne kan både være borgere i lokalområdet, projektudviklere og pensionskasser. En offentlig investering kan dermed geares i et betydeligt omfang, jf. erfaringerne med de seneste års boliginvesteringer i danske havne.

8. Solceller på kommunale tage

Der er ligeledes ifølge KL et potentiale for at øge

vedvarende energi. Men de penge bliver næsten ikke brugt, fordi man efterhånden kan stille sådanne anlæg op uden statslige tilskud. Udfordringen er bare, at der næsten ikke er nogen, der gør det, og derfor er der ikke afløb på de møller. De midler kunne man så flytte over i en statslig jordfond, og så kunne de bidrage til igen at få skabt fremdrift i etableringen af landvind og andre store energianlæg.»

»Så vi forestiller os at både etableringen af en jordfond og justeringer i de her udbygningsaftaler sammen kan understøtte hinanden. Det er ikke, fordi vi beder om nye penge, men vi siger bare, at de penge, der i forvejen er afsat, og som ikke rigtig bliver brugt, kunne blive brugt mere effektivt.«

Men man kan vel ikke helt undgå, at borgere vil protestere over projekter, selv om disse tiltag føres ud i livet?

»Det vil man måske ikke, men i og med at man vil få flere fordele ved at bo i nærheden af f.eks. landvindmøller, så vil du i højere grad få en velvilje til at bo i nærheden af de her vedvarende energianlæg. Den økonomiske gulerod, der er i, at man får nogle bedre vilkår for at bo og leve lokalt i nærheden af vedvarende energiprojekter, skal være med til at opveje det.«

»Derudover tænker vi, at de, der bor allernærmest de her anlæg, vil blive købt ud – og måske i endnu større omfang end tidligere,« siger han.

Romantiseringen af naturen blokerer for den grønne omstilling

Men hvad er det egentlig ved de kære vindmøller, der skurrer i øjnene på så mange borgere?

Ifølge den britiske filosof og professor Timothy Morton, der kalder sig selv for »mørk økolog«, bunder foragten for vindmøller i nabolaget i en naturforståelse, der kan spores tilbage til romantikken, hvor man betagter naturen som ren, rekreativ og harmonisk.

»Når vi opfatter naturen som noget, der er adskilt fra os mennesker, så får vi et æstetisk forhold til den, og det er ifølge Morton en forfejlet måde at anskue naturen på, hvis vi vil handle mere klimavenligt. For naturen er mere end noget skønt og idyllisk, vi kan betragte som var det et maleri på et museum: Den er også aktiv og fuld af forrådnelse og død,« siger litteraturkritiker ved Kristeligt Dagblad Martin Rohr Gregersen, der har været på forskningsophold hos netop Timothy Morton og som medforfatter til en række bøger har beskæftiget sig indgående med økokritik og økolitteratur.

beskæftigelsen og sikre CO₂-reduktion ved opsætning af solcelleanlæg på de kommunale tage. Et sådant tiltag kræver dog, at reglerne i elforsyningsloven ændres, således at kommunerne ligestilles med staten og regionerne, så kommunerne ikke skal danne et selskab for at muliggøre etablering.

9. Klimavenlig mobilitet

Kommunerne ejer en del ø-færger, der sikrer fremkommelighed til de danske småøer. Parterne bag pulje til grøn transport har allerede besluttet, at det skal undersøges, hvilke færgeruter der er mest egnede til at overgå til vedvarende energi. KL bidrager gerne i samarbejde med Færgesekretariatet til dette arbejde og ser herudover et behov for statslig investeringsstøtte for at fremme den klimavenlige mobilitet.

10. Samlet plan for opsætning af el-ladestandere

Til etablering af infrastruktur for el-ladestandere er der behov for en sammenhængende national plan. Planen skal også adressere, hvordan markedet selv håndterer dette, og hvor der er behov for statslig investeringsstøtte. KL indgår gerne i dialog og partnerskab med staten om udarbejdelse af en national plan – herunder hvordan kommunerne kan indgå i partnerskaber med operatører, hedder det.

Kilde: Danske Kommuner og KL.

»Den romantiske landskabsæstetik blokerer for ellers bæredygtige tiltag såsom vindmølleparker og solcelleanlæg, da vindmøller – ud fra en betragtning af naturen som noget idyllisk – er grimme, forstyrrende, unaturlige og maskinelle objekter,« siger han.

En opfattelse, der ifølge Morton er helt forfejlet, da mennesket allerede har sat sit aftryk på hele planeten, hvorfor den rene natur ikke eksisterer, eftersom mennesket er viklet ind i naturen, ligesom naturen er viklet ind i mennesket. Og tilmed medfører dette syn en række paradokser, forklarer Martin Rohr Gregersen:

»Der er jo et paradoks i, at vi på den ene side ser vindmølleparker som noget industrielt og maskinel, der bryder med vores forestilling om naturen som noget harmonisk og rent, mens vi på den anden side ser ud på et lang hen ad vejen menneskeskabt landskab. Ligesom vi på den ene side gerne vil have ren og rekreativ natur, mens vi på den anden side modarbejder, at vi får mere bæredygtig energi og ikke forurener den selvsamme natur.«

I stedet spørger Morton, hvorfor vi ikke anskuer vindmølleparker som et sublimt grønt kunstværk?

Kirkestifters vetoret skal fjernes

Og ligesom flere borgers kritiske syn på store vedvarende energikilder, såsom vindmøller og solcelleanlæg, bunder i en fjern fortid, så står en traditionel institution som kirken også potentielt i vejen for flere vindmølleprojekter på land, forklarer Troels Garde Rasmussen:

»Kirkestifterne har en indsigtelsesret, idet vedvarende energiprojekter kan påvirke udsynet til kirker på den ene eller anden måde, og dér ønsker vi at denne særlige vetoret, som kirkerne har, bortfalder, så det ligestilles med øvrige nationale interesser,« siger han.

»På den måde kan vindmølleprojekter kun nedlægges af den ansvarlige ressortminister og ikke fra lokalt hold.«

Sidst, men ikke mindst, vil KL sidestille fysiske klimaanlæg med infrastruktur, så bestemmelserne om erstatningsnatur kan finde anvendelse:

»Klimaanlæg skal ligestilles med anden infrastruktur, så muligheden for at flytte natur bliver mulig. Det skal selvfølgelig ikke være den fine natur, vi flytter, men at det er muligt i det hele taget at gøre det,« siger han, mens han forsikrer, at det ikke skal være sådan, at man plastrer det hele til med vindmøller og solceller, men at »man får en mulighed for at få lavet erstatningsnatur, som typisk bliver placeret i relation til anden natur«.

Samarbejdsorienteret projektleder til komplekse anlægsprojekter

Byggeleder til elektrificeringen af jernbanen

Dygtig fagleder med stærk strømsbaggrund til elektriske installationer

[SE FLERE](#)

[OPRET JOB](#)

»Vi forslår altså to store og to små greb: En jord- og klimafond, VE-udbygningsaftaler, justering af kirkestifternes vetoret og mulighed for at flytte ringe natur. Og med disse greb, så tror vi i KL, at vi har en langsikret vej til at få skabt grønne vedvarende energianlæg og samtidig sikre et ejerskab og medvind til det hos de mennesker, der bor lokalt op og ned ad vedvarende energianlæg,« afslutter Troels Garde Rasmussen.

VEDVARENDE ENERGI POLITIK

Morten Madsen
Journalistvikar hos Ingeniørens PRO-Medier.
Specialeskrivende i journalistik ved Roskilde Universitet
og tidligere journalist hos Information.
